

Een hersentumor, wat kunt u zelf bijdragen aan de behandeling?

Annette Compter, neuroloog
Nederlands Kanker Instituut
Antoni van Leeuwenhoek Ziekenhuis Amsterdam

Overzicht

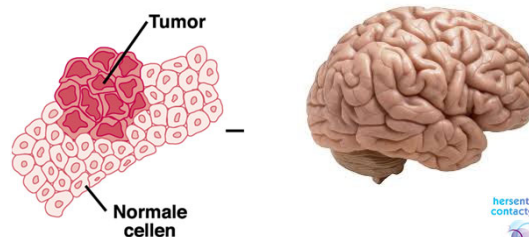
- oorzaken van hersentumoren
- adviezen bij een hersentumor
- alternatieve en complementaire behandelingen
 - wie gebruikt wat?
 - voor- en nadelen
 - voorbeelden

Oorzaken van hersentumoren

Primaire hersentumoren o.a. gliomen

Primaire hersentumoren

pech....

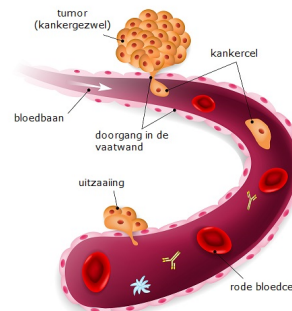
röntgenstraling

erfelijke ziekten

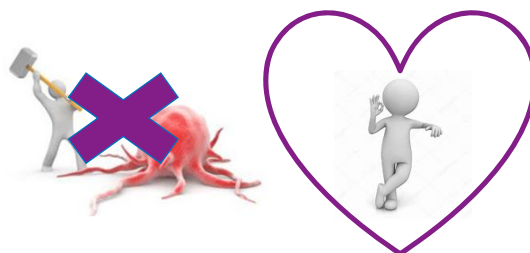

Secundaire hersentumoren hersenuitzaaiingen/-metastasen

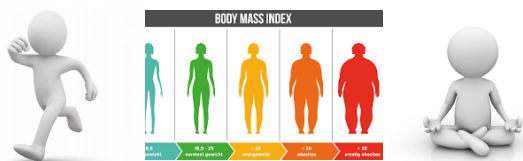

Algemene adviezen bij hersentumoren

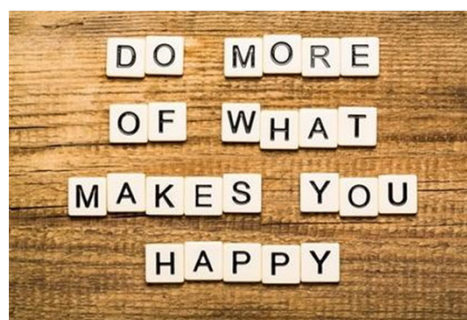
Adviezen

Adviezen

Adviezen

Alternatieve en complementaire behandelingen bij hersentumoren

- wie gebruikt wat?
- voor- en nadelen
- voorbeelden

Alternatieve en complementaire behandeling

Wie gebruikt wat?

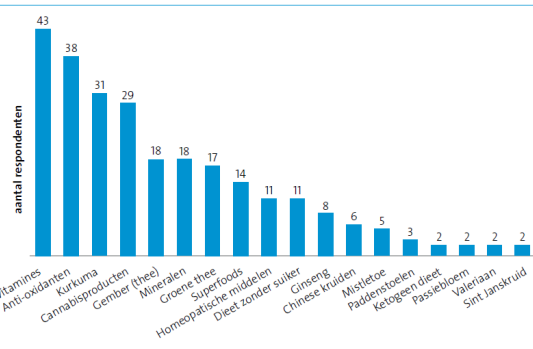
Alternatieve en complementaire behandeling

Gebruik bij glioom patiënten in NL, n=171

- 52% aanvullend middel of dieet
 - 80% ook voor diagnose
 - niet afhankelijk van leeftijd, geslacht, gradering, tijd sinds diagnose

Annemarie Verduijn VS neuro-oncologie Isala, 2019

Figuur 1 Aantal gebruikers van verschillende aanvullende middelen en diëten (n=89).

Annemarie Verduijn VS neuro-oncologie Isala, 2019

Alternatieve en complementaire behandeling

Gebruik bij glioom patiënten, Frankrijk/Zwitserland

40% aangepaste eetgewoonten

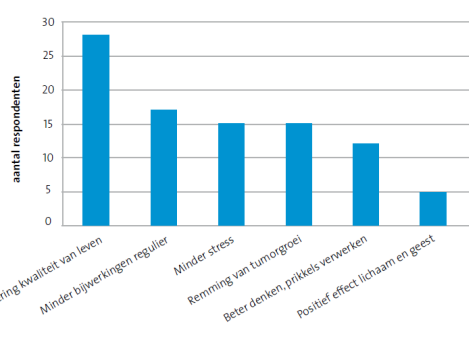

40% alternatieve/complementaire behandeling

25% besteedt >100 euro/maand

Eisele, Neuro-Oncol Pract 2018; Le Rhun, J Neuro-Oncol 2019

Figuur 2 Ervaren positieve effecten (n=63). Er mochten meerdere antwoorden gegeven worden. "Minder bijwerkingen regulier" staat voor het antwoord: minder bijwerkingen van de reguliere behandelingen.

Annemarie Verduijn VS neuro-oncologie Isala, 2019

Alternatieve en complementaire behandeling

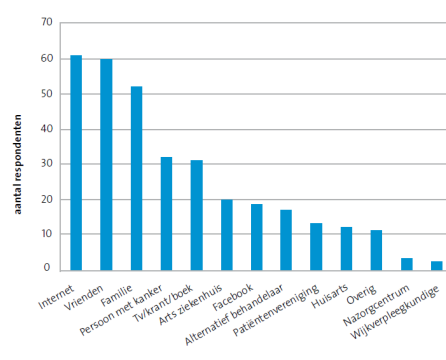
Redenen gebruik

- ter ondersteuning van behandeling
- zelf actief bijdragen aan behandeling
- om alles geprobeerd te hebben

tot 70% ervaart gunstig effect

Eisele, Neuro-Oncol Pract 2018; Le Rhun, J Neuro-Oncol 2019

Figuur 3 Geraadpleegde informatiebronnen over aanvullende middelen en diëten.

Annemarie Verduijn VS neuro-oncologie Isala, 2019

Alternatieve en complementaire behandeling

in NL bespreekt 71% gebruik met regulier zorgverlener
in Frankrijk/Zwitserland <33%!

Alternatieve en complementaire behandeling

	Aantal respondenten	Percentage respondenten dat het eens is met de stelling %
De arts in het ziekenhuis moet het initiatief nemen om met patiënten over het onderwerp 'aanvullende middelen en diëten' te spreken	159	86
Verpleegkundigen in het ziekenhuis moeten het initiatief nemen om met patiënten te spreken over het onderwerp 'aanvullende middelen en diëten'	159	83
Reguliere zorgverleners moeten patiënten waarschuwen voor mogelijke wisselwerking tussen aanvullende middelen of diëten en reguliere behandelingen	159	94
Reguliere zorgverleners moeten deskundig zijn op het gebied van aanvullende middelen en/of diëten	160	88

Tabel 2 Antwoorden bij de stellingen over de rol van reguliere zorgverleners.

Alternatieve en complementaire behandeling

Voor- en nadelen

Alternatieve behandeling

Kanttekeningen bij gebruik

- bewijs werking
- bijwerkingen
- effect op chemotherapie of radiotherapie
- tijdsinvestering
- kosten

Alternatieve behandeling: werking

Reguliere behandeling: fase 0-4 onderzoek

Fase 0: lab en dier

wat gebeurt er?

Alternatieve behandeling: werking

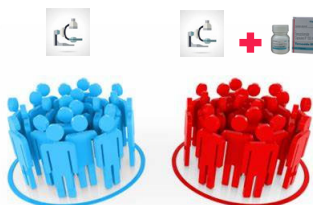
Fase 1 – 4: mensen

- 1: Welke stof? Dosis? Veilig?
- 2: Haalbaar? Veilig?
- 3: Werkt het?

----- registratie -----

- 4: in de praktijk: zeldzame bijwerkingen?

Alternatieve behandeling: werking

gerandomiseerd onderzoek

hersentumor contactgroep

patiëntenvereniging hersenletsel.nl

Alternatieve behandeling: bijwerkingen

hersentumor contactgroep

patiëntenvereniging hersenletsel.nl

Alternatieve behandeling: effect op reguliere behandeling

hersentumor contactgroep

patiëntenvereniging hersenletsel.nl

Alternatieve behandeling

bespreek ook deze behandelingen met uw arts

hersentumor contactgroep

patiëntenvereniging hersenletsel.nl

Alternatieve en complementaire behandeling

Voorbeelden

hersentumor contactgroep

patiëntenvereniging hersenletsel.nl

Alternatieve en complementaire behandeling

hersentumor contactgroep

patiëntenvereniging hersenletsel.nl

Voeding en kanker

de Volkskrant

nieuws

11 oktober 2019, 13:00

Vastendiet kan kanker voorkomen - klopt dit wel?

Berichten verspreiden zich razendsnel, of ze nu kloppen of niet. Wij proberen de zin van de onzin te scheiden. Vandaag: wie geregeld een dag of twee stopt met eten, kan ziektes zoals kanker voorkomen.

Ronald Veldhuizen

HERENTUMOR CONTACTGROEP

patiëntenvereniging hersenletsel.nl

Suiker en kanker

www.voedingenkankerinfo.nl

HERENTUMOR CONTACTGROEP

patiëntenvereniging hersenletsel.nl

Suiker en kanker

www.voedingenkankerinfo.nl

HERENTUMOR CONTACTGROEP

patiëntenvereniging hersenletsel.nl

Suiker en kanker

Adviezen

- voorkom overgewicht
- beperk eventueel suiker en suikerrijke producten
- koolhydraten in voeding zijn **wel** noodzakelijk

www.voedingenkankerinfo.nl

HERENTUMOR CONTACTGROEP

patiëntenvereniging hersenletsel.nl

Vasten en kanker

maart	week 12
16	maandag
17	dinsdag
18	woensdag
19	donderdag
20	vrijdag
21	zaterdag
22	zondag

www.voedingenkankerinfo.nl

HERENTUMOR CONTACTGROEP

patiëntenvereniging hersenletsel.nl

Vasten en kanker

www.voedingenkankerinfo.nl

HERENTUMOR CONTACTGROEP

patiëntenvereniging hersenletsel.nl

Vasten en kanker

Vasten en kanker

www.voedingenkankerinfo.nl

hersentumor
contactgroep

patiëntenvereniging
hersentest.nl

Vasten en kanker

Adviezen

- onbekend of vasten bij chemotherapie veilig of gunstig is
- vast niet tijdens chemotherapie

www.voedingenkankerinfo.nl

hersentumor
contactgroep

patiëntenvereniging
hersentest.nl

Cannabis en kanker

- gedroogde bloemtoppen van vrouwelijke hennepplant
- >100 actieve bestanddelen
- bekendste bestanddelen: THC en CBD

Met dank aan Celine Gathier, neuroloog ETZ

hersentumor
contactgroep

patiëntenvereniging
hersentest.nl

Cannabis en kanker

- **medicinale cannabis**
kwaliteitscontrole via VWS
op recept
specifieke indicaties: pijn, spasticiteit
- **drogist/ reformzaak**
wisselende samenstelling en kwaliteit
vrij verkrijgbaar
hoger risico bijwerkingen?

Met dank aan Celine Gathier, neuroloog ETZ

hersentumor
contactgroep

patiëntenvereniging
hersentest.nl

Cannabis en hersentumoren

- fase 0 studies: tientallen
- fase 1/2 studies: enkelen
- fase 3 studies: geen

Met dank aan Celine Gathier, neuroloog ETZ

hersentumor
contactgroep

patiëntenvereniging
hersentest.nl

Cannabis en hersentumoren

fase 0 studies: cellen en dieren

- CB1 en CB2 receptoren in hersentumorcellen
- mogelijk effect op celdood en remming groei
- onduidelijk of muizen ook langer leven

Met dank aan Celine Gathier, neuroloog ETZ

hersentumor
contactgroep

patiëntenvereniging
hersentest.nl

Cannabis en hersentumoren

fase 1/2 studies: mensen

- 9-83 patiënten, geen randomisatie
- tolerantie lijkt redelijk, ook in combinatie met chemotherapie
- geen overlevingsvoordeel

Schloss 2021; Twelves 2021; Guzman 2006

Cannabis en hersentumoren

toekomst

Erasmus MC

fase 0 studie met celkweken van hersentumor patiënten
onderzoek naar effecten van verschillende bestanddelen
cannabis

Cannabis en hersentumoren

Conclusies

- onduidelijk of werkzaam
- onduidelijk welke component/ dosis
- onduidelijk welke bijwerkingen

Advies

- terughoudend met gebruik
- (liever) niet samen met chemo- of radiotherapie
- bespreek met behandelend arts

Afsluitende conclusie en adviezen

Conclusie en adviezen

Werk aan een goede conditie

- voldoende lichamelijke activiteit
- gezond gewicht
- eet gezond
- ontspan

Bespreek eventuele **alternatieve en complementaire behandelingen** met uw arts

Met dank aan

- Annemarie Verduijn, VS neuro-oncologie Isala
- Celine Gathier, neuroloog ETZ Tilburg

